

## ANNEX I. LLISTA DE TERMES. HISTÒRIA DE L'ART

<b>ABSIDIOLA</b> <i>absidiola</i>	Petit absis. Sol tenir planta semicircular o poligonal, és cobert amb volta. Sovint disposat en sentit radial a l'absis de la capçalera de
<b>AB SIS</b> <i>ábside</i>	Part de l'església situada a la capçalera, que sobresurt de la façana posterior i sol tenir planta semicircular o poligonal.
<b>ACRÒPOLIS</b> <i>acrópolis</i>	A les antigues polis gregues, ciutat alta, fortificada, on s'aixecaven els temples.
<b>ACROTERI</b> <i>acrotera</i>	Element decoratiu que remata els tres vèrtexs d'un frontó.
<b>ACTION-PAINTING</b>	Tècnica pictòrica que consisteix a esquitxar amb pintura la superfície d'un llenç de manera espontània i enèrgica, és a dir, sense un esquema prefixat, de manera que aquest es converteixi en un «espai d'acció». Característica de l'expressionisme abstracte (Jackson Pollock).
<b>ÀGORA</b> <i>ágora</i>	Plaça pública en el centre de la ciutat grega, servia per al mercat, reunió..., era el centre neuràlgic de la vida ciutadana.
<b>AIGUADA / GUAIX</b> <i>aguada / gouache</i>	Tècnica pictòrica semblant a l'aquarel·la; es dissol el color en aigua, on s'afegeix un aglutinant (p. ex. goma aràbiga).
<b>ALQUIBLE</b> <i>quibla</i>	A la mesquita, mur orientat cap a la Meca.
<b>AMETLLA MÍSTICA / MÀNDORLA</b> <i>almendra mística / mandorla</i>	Oval o marc en forma d'ametlla que envolta la figura de Crist o de la Verge en Majestat. Característic de l'art romànic.
<b>AMFIPRÒSTIL</b> <i>anfipróstilo</i>	Temple que presenta pòrtic de columnes a les dues façanes menors.
<b>AMFITEATRE</b> <i>anfiteatro</i>	Edifici romà dedicat a espectacles públics com ara lluites de gladiadors, de feres..., amb un espai central obert (arena), mur de seguretat i grades
<b>AQUAREL·LA</b> <i>acuarela</i>	Tècnica pictòrica que dissol els colors en aigua i els aplica sobre el paper. Consisteix a aplicar capes semitransparents que, superposades, aconseguen colors més obscurs. Aprofita el blanc del paper.
<b>AQÜEDUCTE</b> <i>acueducto</i>	Construcció o sistema de conducció d'aigües des de les fonts naturals, els rius o els pantans fins a les ciutats. Segons el desnivell que han de salvar es poden superposar dues o tres fileres d'arcades.
<b>ARQUIVOLTA</b> <i>arquivolta</i>	Cadascun dels arcs que, superposats i amb un marcat atrompetament, se situen per sobre de l'obertura d'una porta o finestra al romànic i al gòtic. Solen aparèixer decorades amb motius vegetals, geomètrics, historiatos...
<b>ARC APUNTAT O OGIVAL</b> <i>arco apuntado u ojival</i>	Arc format per dos segments d'arc d'igual radi que s'entrecreuen en angle agut. Característic de l'art gòtic.
<b>ARC DE FERRADURA</b> <i>arco de herradura</i>	Arc d'una circumferència superior a 180° amb el centre situat per sobre de la línia d'arrencada. Característic de l'art islàmic.
<b>ARC DE MIG PUNT</b> <i>arco de medio punto</i>	Arc semicircular que té el centre en la línia d'arrencada.
<b>ARC DE TRIOMF</b> <i>arco de triunfo</i>	Monument commemoratiu romà. Amb una o tres arcades. A l'àtic apareix la inscripció commemorativa i al cim l'estàtua o el carro triomfal en bronze del personatge a qui es dedica.
<b>ARC FAIXÓ O PERPANY</b> <i>arco fajón o perpiaño</i>	Arc que reforça i segmenta en trams la volta d'una nau. La seva disposició és perpendicular a l'eix longitudinal de la nau. Característic de l'art romànic.

<b>ARC LOBULAT</b> <i>arco lobulado</i>	Arc format per lòbuls juxtaposats, quasi sempre en nombre imparell. Característic de l'art islàmic.
<b>ARCBOTANT / ARC BOTERELL</b> <i>arbotante</i>	Arc característic de l'arquitectura gòtica que descarrega el pes de les voltes en els contraforts.
<b>ARQUITRAU</b> <i>arquitrabe</i>	Part inferior d'un entaulament que es recolza directament sobre el capitell de les columnes.
<b>ARRABÀ</b> <i>alfiz</i>	Element decoratiu en forma de motllura rectangular que emmarca els arcs de les portes i finestres en construccions islàmiques.
<b>ATRI</b> <i>atrio</i>	A la casa romana, pati porticat on es troba l' <i>impluvium</i> / Recinte tancat i porticat que precedeix l'entrada d'alguns edificis.
<b>BALDAQUÍ</b> <i>baldaquino</i>	Construcció en forma de dosser sostinguda per quatre columnes o pilars que es col·loca sobre l'altar per accentuar la seva importància.
<b>BAPTISTERI</b> <i>baptisterio</i>	Edifici exempt circular, quadrat o poligonal on s'administrava el baptisme per immersió. Generalment amb coberta de cúpula. Antigament es construïa devora una església.
<b>BASAMENT / CREPIDOMA</b> <i>basamento / crepidoma</i>	Base o pedestal d'un temple format per tres escalons o grades. Característic de l'art clàssic.
<b>BASE</b> <i>basa</i>	Part inferior d'una columna sobre la qual reposa el fust.
<b>BASÍLICA</b> <i>basílica</i>	Edifici civil de planta rectangular dedicat a l'administració de justícia i a les relacions comercials a la Roma clàssica. A partir de l'edict de Milà, el model passarà íntegrament a l'arquitectura cristiana.
<b>BIC</b>	Bé d'Interès Cultural. Implica el reconeixement del valor màxim del patrimoni i la seva protecció integral.
<b>BODEGÓ / NATURA MORTA</b> <i>bodegón / naturaleza muerta</i>	Pintura d'estudi que representa éssers inanimats (animals morts, fruites, vegetals i objectes).
<b>BUST</b> <i>busto</i>	En escultura, representació de la part superior del cos humà: cap, coll i començament del tronc.
<b>CÀNON</b> <i>canon</i>	Relació de proporcions que les diferents parts guarden entre si i amb el conjunt de l'obra.
<b>CAPITELL</b> <i>capitel</i>	Element ubicat sobre el fust de la comuna que sosté directament l'arquitrau. Sol estar decorat i adopta formes molt diverses.
<b>CARCANYOL</b> <i>enjuta</i>	Espai triangular ubicat entre l'extradós d'un arc i l'arrabà que l'emmarca.
<b>CARIÀTIDE</b> <i>cariátide</i>	Escultura femenina que substitueix el fust d'una columna o un pilar.
<b>CATEDRAL</b> <i>catedral</i>	Església principal d'una diòcesi, seu del bisbe i del capítol catedralici.
<b>CEL·LA / NAOS</b> <i>cella / naos</i>	Sala que guarda l'estàtua de la divinitat al temple clàssic.
<b>CERA PERDUDA</b> <i>cera perdida</i>	Procediment per realitzar estàtues de bronze. Un cop modelada la figura en cera, es recobreix de material refractari (guix, fang). Quan s'ha assecat, es fa un forat a la part superior per introduir-hi la colada de bronze fos, mentre que la cera surt per un orifici inferior. Quan el metall és fred, es fractura el motlle i es desprèn l'estàtua.

<b>CIMBORI</b> <i>cimborrio</i>	Torre situada damunt el creuer d'una església. Característica de l'art romànic.
<b>CIRC</b> <i>circo</i>	Edifici de la Roma clàssica dedicat a les curses de carros.
<b>CLAU D'ARC</b> <i>clave de arco</i>	Dovella situada en la part central d'un arc.
<b>CLAU DE VOLTA</b> <i>clave de bóveda</i>	Dovella central que clou una volta i que sol anar esculpida.
<b>CLAUSTRE</b> <i>claustro</i>	Pati quadrangular descobert, voltat de galeries porticades, al qual conflueixen les diferents dependències d'un monestir o catedral. Apareix en l'art romànic i perdura en estils posteriors.
<b>COLLAGE</b> <i>collage</i>	Tècnica de composició plàstica que consisteix a enganxar materials diversos (paper, fusta, teixits, filferro, etc.) en un suport pictòric.
<b>COLUMNA SALOMÒNICA</b> <i>columna salomónica</i>	Columna amb el fust en sentit helicoidal. Característica de l'art barroc.
<b>COLUMNA TOSCANA</b> <i>columna toscana</i>	Columna pròpia de l'ordre clàssic que apareix al món romà. Presenta base, fust llis i un equí i un àbac menys desenvolupat que el dòric.
<b>CONTRAPOSAT</b> <i>contrapposto</i>	Contraposició harmònica de parts relaxades i en tensió del cos humà quan està dret i en actitud de descans.
<b>COR</b> <i>coro</i>	Part de l'església tradicionalment reservada al clergat on es realitzen els cants.
<b>CORA</b> <i>kore</i>	Estàtua grega d'època arcaica de marbre o bronze que representa una figura femenina.
<b>CORNISA</b> <i>cornisa</i>	Element arquitectònic que corona un entaulament, que en sobresurt i sol aparèixer motllurada.
<b>CREUER</b> <i>crucero</i>	Espai quadrat, sovint cobert per una cúpula, on s'entrecreuen la nau central i la transversal.
<b>CRUGIA</b> <i>crujia</i>	Espai comprès entre dos murs de càrrega.
<b>CÚPULA</b> <i>cúpula</i>	Coberta semiesfèrica generalment ubicada sobre un espai quadrat que empra les petxines per passar a una planta circular o octogonal. Per aconseguir més alçada s'ubica sobre un tambor i pot estar coronada per una llanterna.
<b>DEAMBULATORI / GIROLA</b> <i>deambulatorio / girola</i>	A les catedrals i esglésies de peregrinació, passadís darrere el presbiteri resultat del perllongament de les naus laterals.
<b>DÍPTIC</b> <i>díptico</i>	Conjunt de dues taules (de fusta, ivori, etc.) unides i decorades amb relleus o pintures.
<b>DOVELLA</b> <i>dovela</i>	Cadascuna de les peces que formen un arc.
<b>ÈNTASI</b> <i>éntasis</i>	Curvatura convexa donada al fust de la columna pels arquitectes grecs.
<b>ENTAULEMENT</b> <i>entablamento</i>	Conjunt format per l'arquitrau, el fris i la cornisa en l'arquitectura clàssica.
<b>ESCENA</b> <i>escena</i>	Espai on es desenvolupava l'acció teatral. Característic de l'època clàssica.
<b>ESCORÇ</b> <i>escorzo</i>	Procediment per representar una figura que en la realitat estaria ubicada en posició perpendicular o obliqua en relació amb el plànol pictòric.

<b>ESFUMAT</b> <i>esfumado</i>	Tècnica característica de Leonardo da Vinci que consisteix a difuminar els contorns de les figures, amb la qual cosa s'aconsegueixen efectes atmosfèrics.
<b>ESTÍPIT</b> <i>estípite</i>	Pilastra en forma de piràmide truncada i invertida, de vegades antropomorfa.
<b>ESTOA</b> <i>estoa</i>	Pòrtic amb columnes situat a l'àgora de les ciutats gregues.
<b>EXTRADÓS</b> <i>extradós</i>	Superfície convexa exterior d'un arc o volta.
<b>FAÇANA / FRONTIS</b> <i>fachada / frontis</i>	Part anterior o principal d'un edifici per l'exterior.
<b>FINESTRA CORONELLA</b>	Finestra composta per dos o tres arcs i una o dues columnes amb capitells treballats. Característica de l'arquitectura gòtica.
<b>FÒRUM</b> <i>foro</i>	Plaça principal de les ciutats romanes on se celebrava el mercat i les reunions ciutadanes i on se situaven els edificis més importants del culte i la vida civil. Correspon a l'àgora grega.
<b>FRESC</b> <i>fresco</i>	Tècnica utilitzada per a la pintura mural que s'aplica sobre el lliscat, de sorra i calç, mentre encara és humit, emprant colors trempats amb
<b>FRIS</b> <i>friso</i>	Espai horitzontal situat entre l'arquitrau i la cornisa en l'arquitectura clàssica.
<b>FRONTÓ</b> <i>frontón</i>	Coronament triangular d'una façana, un pòrtic, una porta o una finestra.
<b>FUST</b> <i>fuste</i>	Part vertical de la columna entre la base o l'estilòbata i el capitell. Pot ser llis o amb estries.
<b>GABLET</b> <i>gablete</i>	Element decoratiu en forma d'angle que corona l'arc apuntat d'un portal o finestral en el gòtic.
<b>GÀRGOLA</b> <i>gárgola</i>	Figura de pedra que sovint adopta formes humanes o d'animals fantàstics. Serveix per desguassar l'aigua procedent de canalons o
<b>GRAVAT</b> <i>grabado</i>	Tècnica que permet obtenir per estampació imatges a partir d'una matriu o planxa. En funció del material emprat (fusta, pedra, metall), rep diferents noms (xilografia, litografia, aigüafort).
<b>GROTESC</b> <i>grutesco</i>	Ornamentació escultòrica o pictòrica d'éssers fantàstics humans, vegetals i animals, completament entrellaçats formant un tot. Característica del Renaixement.
<b>HAPPENING</b>	Manifestació artística multidisciplinària originària de la dècada de 1950 que parteix de la provocació i l'improvisament amb la participació espontània del públic.
<b>HÀRAM</b> <i>haram</i>	Sala de la mesquita destinada a l'oració. Generalment formada per naus perpendiculars a l'alquible.
<b>ICONA</b> <i>icono</i>	Taula pintada característica de l'art bizantí. Solen reproduir imatges de Crist, la Mare de Déu o els sants.
<b>IMPOSTA (LÍNIA)</b> <i>imposta</i>	Filera de pedres d'un mur sobre la qual descansa o arrenca un arc o volta.
<b>INTRADÓS</b> <i>intradós</i>	Superfície interna d'un arc o d'una volta.
<b>LLANTERNA</b> <i>linterna</i>	Element arquitectònic de planta circular o poligonal, amb obertures laterals, que corona una cúpula o una torre i permet il·luminar l'espai
<b>LLENÇ</b> <i>lienzo</i>	Tela de lli, cànem, cotó... sobre la qual es pinta. // Fragment o porció de murada.

<b>LLINDA</b> <i>dintel</i>	Element arquitectònic situat horitzontalment sobre els brancals d'una porta.
<b>LLOTJA</b> <i>lonja</i>	Galeria oberta amb coberta sostinguda per pilars o columnes. // Edifici públic destinat a transaccions mercantils.
<b>LLUM (DE L'ARC)</b> <i>luz (del arco)</i>	Amplada màxima d'una obertura.
<b>LLUNETA</b> <i>luneto</i>	Volta en forma de mitja lluna oberta a la volta principal per donar-hi llum.
<b>MAQSURA</b> <i>macsura</i>	Petit recinte d'una mesquita, proper al mihrab, destinat a les autoritats.
<b>MAINELL / TRENCALLUMS</b> <i>mainel / parteluz</i>	Columna o element vertical que divideix verticalment en dos el buit d'una obertura (un portal o un finestral).
<b>MESQUITA</b> <i>mezquita</i>	En el món musulmà, edifici destinat a l'oració comunitària.
<b>MÈTOPA</b> <i>metopa</i>	Al fris dòric, peça quadrangular, generalment decorada, situada entre els tríglifs.
<b>MIHRAB</b> <i>mihrab</i>	Nínxol còncav emmarcat per columnes situat generalment a la part central de l'alquible. La seva funció és orientar els precés dels fidels cap a Torra d'una mesquita des d'on el muezín crida a l'oració.
<b>MINARET</b> <i>minarete / alminar</i>	
<b>MÍNBAR</b> <i>mimbar</i>	Púlpit o trona, coronat amb dosser, prop del mihrab d'una mesquita des d'on predica l'imam o es llegeix l'Alcorà.
<b>MOSAIC</b> <i>mosaico</i>	Decoració que s'aconsegueix juxtaposant sobre un fons de ciment o calç, tesselles, peces de marbre...
<b>MUR CORTINA</b> <i>muro cortina</i>	Paret que forma la façana d'un edifici, no sustentadora, feta a base de vidre, alumini o altres materials lleugers formant una espècie de cortina exterior que amaga els elements estructurals dels edificis. Exemple: Mies
<b>MUSEU</b> <i>museo</i>	Lloc on de manera permanent s'exhibeixen al públic col·leccions i objectes d'art. La seva tutela generalment està encomanada a l'Estat, a Corporacions de Dret públic o a Entitats benèfiques o culturals.
<b>NÀRTEX</b> <i>nártex</i>	Pòrtic situat davant l'ingrés principal de les basíliques paleocristianes reservat per als catecúmens. Sol anar precedit d'un atri.
<b>NAU</b> <i>nave</i>	Espai interior d'una església, en sentit longitudinal, determinat pels murs o per files de columnes o pilars.
<b>NERVADURA / NERVI</b> <i>nervadura / nervio</i>	Arc ressaltat a l'intradós d'una volta amb la finalitat de reforçar-la o decorar-la. Característic de les voltes gòtiques de creueria.
<b>OLI (PINTURA)</b> <i>óleo</i>	Procediment pictòric que dissol els pigments en olis assecants (llinosa, nou...) i s'aplica sobre fusta o tela preparades. Van Eyck va perfeccionar
<b>OPISTÒDOM</b> <i>opistódomo</i>	Part posterior d'un temple grec sense comunicació amb la naos i oposada a la pronaos.
<b>ORDRE ARQUITECTÒNIC</b> <i>orden arquitectónico</i>	En arquitectura clàssica, estil o disposició dels elements sustentadors i sustentats que componen un edifici, especialment pel que es refereix a la forma, proporcions i ornamentació de la columna i l'entaulament. Els principals són: dòric, jònic, corinti, toscà i compost.
<b>ORQUESTRA</b> <i>orquesta</i>	Part del teatre de forma semicircular o circular on es col·locava l'altar, el cor, els músics...
<b>PALESTRA</b> <i>palestra</i>	Espai destinat a exercicis gimnàstics.

<b>PANTEÓ</b> <i>panteón</i>	Construcció funerària monumental dedicada a persones il·lustres. / Temple destinat al culte de tots els déus.
<b>PASTEL</b> <i>pastel</i>	Tècnica pictòrica que utilitza pigments secs mesclats amb goma aràbiga o resina en forma de varetes (els anomenats «pastels»). El color s'estén
<b>PATRIMONI CULTURAL</b> <i>Patrimonio cultural</i>	Conjunt de béns, materials i immaterials, que són identificats per una societat concreta com a portadors de valors culturals propis de la comunitat.
<b>PERISTIL</b> <i>peristilo</i>	A la casa grecoromana, pati interior voltat de columnes, situat a la part posterior. / Porxo amb columnes que envolta un edifici.
<b>PERSPECTIVA AÈRIA</b> <i>perspectiva aérea</i>	Tipus de perspectiva que intenta representar l'atmosfera que envolta els objectes difuminant els contorns i fent que els colors perdin intensitat a mesura que s'allunyen.
<b>PERSPECTIVA LINEAL</b> <i>perspectiva lineal</i>	Mètode geomètric que permet representar l'espai tridimensional sobre l'espai bidimensional. Per a la seva formació té en compte les línies que convergeixen en un punt de fuga.
<b>PETXINA</b> <i>pechina</i>	Element arquitectònic de forma triangular curvilínia que té la funció de servir de suport a una cúpula tot passant d'una planta quadrada a una de circular.
<b>PILAR</b> <i>pilar</i>	Element arquitectònic de suport vertical de secció no circular.
<b>PILAR FASCICULAT</b> <i>pilar fasciculado</i>	Pilar format per nombroses motlures adossades que normalment comparteixen base i capitell. Característic del gòtic.
<b>PILAstra</b> <i>pilastra</i>	Pilar adossat al mur.
<b>PILOTIS</b> <i>pilotis</i>	Suports verticals de secció circular i de formigó armat que aïllen de la planta baixa el cos de l'edifici que sustenten creant un espai cobert i sense parets (exempt).
<b>PINACLE</b> <i>pináculo</i>	En l'arquitectura gòtica, torreta apiramidada i punxeguda que serveix de contrapès a l'empenta de l'arcbotant i accentua la verticalitat de l'edifici.
<b>PLANTA BASILICAL</b> <i>planta basilical</i>	Planta longitudinal d'una o tres naus (excepcionalment de cinc) amb la central més elevada.
<b>PLANTA DE SALÓ</b> <i>planta de salón</i>	Es tracta generalment d'una planta basilical amb voltes de creueria i amb les naus laterals de la mateixa altura que la central.
<b>PLEMENTERIA</b> <i>plementería</i>	Conjunt de carreus (pedres) que omplen l'espai entre els arcs i els nervis d'una volta de creueria.
<b>PODI</b> <i>podio</i>	Pedestal sobre el qual descansen un grup de columnes (per exemple als claustres) / Basament sobre el qual s'edifica un temple.
<b>POLICROMIA</b> <i>policromía</i>	Revestiment de colors que cobreix les obres arquitectòniques o escultòriques.
<b>POLÍPTIC</b> <i>políptico</i>	Retaule que consta de més de tres taules. De vegades són articulats i es poden plegar sobre el plafó central.
<b>PÒRTIC</b> <i>pórtico</i>	Estructura arquitectònica situada a l'entrada d'un edifici, sostinguda per columnes o pilars.
<b>PRESBITERI</b> <i>presbiterio</i>	Espai que envolta l'altar major d'una església, generalment elevat respecte de les naus.
<b>PRONAOS</b> <i>pronaos</i>	Sala o pòrtic que precedeix la naos en un temple clàssic.
<b>READY MADE</b>	Objectes elaborats en sèrie, quotidians, sovint modificats i convertits en obra d'art. Característics del dadaisme. Els primers varen ser creats per Marcel Duchamp.

<b>RELLEU</b> <i>relieve</i>	En escultura, la figura o ornament que sobresurt del pla que forma el fons. Segons el gruix dels objectes representats es denomina baix relleu, mig relleu o alt relleu.
<b>RESTAURACIÓ</b> <i>restauración</i>	Conjunt de tècniques que tenen per finalitat perllongar la vida material de l'objecte i que tracten de retornar-li la seva forma i valors estètics. És una operació altament especialitzada.
<b>RETAULE</b> <i>retablo</i>	Obra d'escultura, de pintura o mixta que se situa rere l'altar i serveix per ornamentar-lo. Les seves parts principals són: predel·la o bancal, pisos o cossos horitzontals, carrers verticals, guardapols, etc.
<b>ROSASSA / ROSETÓ</b> <i>rosa / rosetón</i>	Obertura circular de grans dimensions amb traceria calada i envidrada, característica del gòtic. Es troba generalment a les façanes de les esglésies.
<b>SARCÒFAG</b> <i>sarcófago</i>	Objecte funerari en forma de caixa de gran diversitat de formes i decoració en el qual es col·loca el cos del difunt.
<b>TALLA</b> <i>talla</i>	Escultura de fusta / Tècnica per obrar una escultura de fusta o pedra.
<b>TAMBOR</b> <i>tambor</i>	Bloc cilíndric que, superposat, forma el fust d'una columna. // Estructura cilíndrica o poligonal que sosté la cúpula donant-li alçada.
<b>TEATRE</b> <i>teatro</i>	Edifici destinat a representacions escèniques i musicals d'època clàssica. Consta d'hemicicle o càvea, orquestra, prosceni i escena.
<b>TERMES</b> <i>termas</i>	Construcció romana de caire civil destinada als banys.
<b>TESSEL·LA</b> <i>tesela</i>	Cadascuna de les petites peces cúbiques de marbre, terra cuita, vidre, etc., que s'utilitzen per formar un mosaic.
<b>TETRAMORF</b> <i>tetramorfos</i>	Símbols dels quatre Evangelistes: Mateu (home o àngel), Marc (lleó), Lluc (bou), Joan (àliga).
<b>TIMPÀ</b> <i>timpano</i>	A les portalades de les esglésies, espai delimitat per la llinda i la primera arquivolta, que sol contenir escenes en relleu. / Espai interior d'un frontó.
<b>TOLOS</b> <i>tholos</i>	A l'antiga Grècia, temple circular.
<b>TONDO</b> <i>tondo</i>	Obra artística pintada o esculpida de forma rodona, semblant a un medalló.
<b>TRACERIA</b> <i>traceria</i>	Decoració arquitectònica de pedra calada composta per combinacions de figures geomètriques. Sol decorar les ogives dels finestrals gòtics, triforis i rosasses.
<b>TRANSSEPTE</b> <i>transepto</i>	Nau transversal o perpendicular d'una església que configura arquitectònicament la planta de creu llatina.
<b>TREMP</b> <i>temple</i>	Procediment pictòric en què els colors es dilueixen amb aigua que conté aglutinants (goma, ou), s'aplica sobre taula o mur i es pot retocar en eixut.
<b>TRENCADÍS</b> <i>trencadís</i>	Tipus d'ornamentació característica de l'arquitectura modernista catalana que consisteix en una mena de mosaic format a partir de fragments de rajoles.
<b>TRIBUNA</b> <i>tribuna</i>	A l'església cristiana, galeria construïda sobre les naus laterals.
<b>TRIFORI</b> <i>triforio</i>	Filera de finestres que s'obren a la nau central des d'un passadís situat sobre les naus laterals.
<b>TRÍGLIF</b> <i>triglifo</i>	En l'ordre dòric, cadascuna de les parts en què està dividit el fris amb una disposició alternada amb les mètopes.
<b>TRÍPTIC</b> <i>tríptico</i>	Obra que consta de tres taules o fulles de material dur, de manera que les laterals es tanquen sobre la central.



<b>TROMPA</b> <i>trompa</i>	Petita volta semi-cònica o volada que serveix per passar d'una planta quadrada a una d'octogonal sobre la qual és possible aixecar una cúpula.
<b>TROMPE-L'OEIL</b> <i>trompe-l'oeil</i>	En pintura, il·lusió òptica espacial a través de la qual sembla real allò que només està pintat.
<b>VANITAS</b> <i>vanitas</i>	Categoria particular de natura morta, d'alt valor simbòlic i religiós, característica de la pintura barroca. El seu missatge gira entorn de la inutilitat dels plaers mundans enfront de la certesa de la mort.
<b>VITRALL</b> <i>vidriera / vitral</i>	Conjunt de gran cromatisme format per petits fragments de vidre acolorits subjectes per tires de plom que s'empra per tancar els finestrals de les esglésies o d'altres monuments.
<b>VOLTA D'ARESTA</b> <i>bóveda de arista</i>	Volta generada pel creuament perpendicular de dues voltes de canó.
<b>VOLTA DE CANÓ</b> <i>bóveda de cañón</i>	Volta generada pel desplaçament d'un arc de mig punt al llarg d'un eix longitudinal.
<b>VOLTA DE CREUERIA / VOLTA OGIVAL</b> <i>bóveda de cruceria / bóveda ojival</i>	Volta característica del gòtic formada per arcs ogivals que reforça les seves arestes amb nervis.
<b>MOCÀRAB</b> <i>mocárabe</i>	Decoració formada per petits prismes juxtaposats verticalment amb la superfície inferior còncava que semblen estalactites i adornen cúpules, arcs, voltes i capitells. Característica de l'art islàmic.
<b>VOLUTA</b> <i>voluta</i>	Ornament en espiral característic del capitell jònic. També, en llenguatge genèric, s'utilitza com a sinònim de tot motiu decoratiu curvilini.